
Saksnr: 2019/11-84
Saksbehandlar: Petter Lem Gullestad

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Valnemnda		08.06.2021
Fylkestinget		16.06.2021

Søknad om fritak frå verv - Gunhild Berge Stang**Forslag til innstilling**

1. Fylkestinget innvilgar Gunhild Berge Stang sin søknad om fritak frå verv i folkevalde organ på følgjande vilkår: Fritaket gjeld frå 1. oktober 2021 og ut valperioden.
2. Som ny medlem til fylkesutvalet, finansutvalet og fylkesvalstyret vert vald:
3. Som ny medlem til hovudutval for næring vert vald:
4. Som ny varamedlem til valnemnda vert vald:
5. Som ny varamedlem til Vestlandsrådet vert vald:

Samandrag

Gunhild Berge Stang (V) har søkt om fritak frå sine verv som folkevald i Vestland fylkeskommune, inkludert verv som medlem i fylkestinget. Søknaden er grunngjeve med arbeids- og familiesituasjon. Fylkesrådmannen har kome til at vilkåra for fritak er oppfylt, men først frå tidspunktet ho trer til i ny jobb.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Kristine Holm Svendsen
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Søknad om fritak frå verv
- 2 vedkomande søknad om fritak frå verv
- 3 Vedkomande søknad om fritak

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Ved søknad datert 4. mai 2021 har Gunhild Berge Stang søkt om fritak frå sine verv som folkevald i Vestland fylkeskommune. Berge Stang har grunngeve fritakssøknaden med at ho skal ta til i stilling som dagleg leiar i Sunnfjord Utvikling AS 1. oktober 2021. Berge Stang skriv at ein føresetnad for å få jobben er at ho har høve til å jobbe i full stilling. Berge Stang skriv at ny fast jobb vil innebære betydeleg mindre reising og overnatting heimanfrå, noko familiesituasjonen hennar krev. Berge Stang har søkt om at fritaket gjeld frå søknadsdato (4. mai), av omsyn til kontinuitet i det politiske arbeidet og av omsyn til dei som skal tre inn i hennar verv.

Berge Stang har informert om at søknaden gjeld alle hennar verv som folkevald i Vestland fylkeskommune. Berge Stang har søkt om midlertidig fritak så lenge ho har stillinga ho skal tre til i, subsidiært varig fritak ut valperioden.

Berge Stang har verv som medlem i høvesvis fylkestinget, fylkesutvalet, hovudutval for næring, finansutvalet og fylkesvalstyret.

Berge Stang er varamedlem i valnemnda og Vestlandsrådet.

Vedtakskompetanse

Fylkestinget tek avgjerd i saker om varig eller midlertidig fritak, jf. kommunelova § 7-9 (2). Fylkestinget gjer val og suppleringsval til folkevalde organ, jf. reglement for fylkestinget punkt 2.4.

Vurderingar

Av kommunelova § 7-9 (2) følger:

«Hvis en folkevalgt ikke kan ivareta vervet sitt uten at det fører til vesentlig ulempe for han eller henne, kan kommunestyret eller fylkestinget etter søknad fritta den folkevalgte for vervet midlertidig eller for resten av valgperioden. Når søknaden vurderes, skal det legges vekt på om grunnlaget for søknaden var kjent på det tidspunktet da den folkevalgte samtykket i å bli valgt.»

Av førearbeida Prop. 46 L. (2017-2018) s. 363 følger:

«Fritak kan innvilges dersom det vil være til vesentlig ulempe for den folkevalgte dersom vedkommende ikke innvilges fritak. Det siktes her først og fremst til forhold knyttet til den folkevalgtes helsetilstand, arbeidsforhold, familieforhold og andre sterke velferdsgrunner. Etter bestemmelsen må det foreligge vesentlig ulempe. Dette innebærer at det ikke skal være kurant å få fritak.»

Og vidare side 105 og 106:

«Av respekt for velgerne, er det også viktig at de som er valgt til *kommunestyret* som den klare hovedregel står i vervet hele perioden. Det skal være forutsigbart og velgerne skal ha tillit til at de representantene som velgerne har stemt på faktisk besitter vervene.»

«At det i enkelte tilfeller likevel er mulig å få fritak er viktig for å balansere plikten til å stå i vervet. Dersom det er svært vanskelig å få fritak fra et folkevalgt verv etter at man er valgt, kan dette føre til at personer som i utgangspunktet er motiverte til å ta på seg verv, likevel ikke ønsker å stille til valg. En person som ikke lenger er motivert vil sannsynligvis også gjøre en dårligere jobb. Det vil også kunne oppstå situasjoner hvor det vil være urimelig at den folkevalgte mot sin vilje må stå i vervet perioden ut.»

Fylkesrådmannen konstaterer at grunnlaget for søknaden ikkje var kjend då Berge Stang samtykka i å stille til val. Fylkesrådmannen konstaterer vidare at Berge Stang skal inn i ei fulltids leiarstilling. I den nærare vurderinga, finn fylkesrådmannen grunn til å sonde mellom verv som representant i fylkestinget og andre verv.

Når det gjeld vervet som medlem i fylkestinget, er den klare hovudregel at den som er vald står i vervet i heile valperioden. Fylkesrådmannen viser til førearbeida si omtale om at val til fylkesting

skal vere føreseieleg og veljarane skal ha tillit til at dei direkte folkevalde faktisk innehar verva. Berge Stang skriv at det er ein føresetnad at ho kan stå i full stilling og at fritak er eit vilkår for å kunne ta til i ny jobb. Som eit utgangspunkt legg fylkesrådmannen til grunn at det er mogleg å kombinere fulltids jobb med verv som medlem i fylkestinget. Fylkesrådmannen viser i den samanheng òg til at arbeidstakarar har krav på fri grunna møteplikt i folkevalde organ, jf. kommunelova § 8-2 (1). Fylkesrådmannen vil difor rå frå å etablere ein praksis der endra arbeidssituasjon vert å sjå som sjølvstendig fritaksgrunn frå verv som medlem til fylkestinget.

I dette høve har Berge Stang òg grunngjeve søknaden om fritak med eiga familiesituasjon, der ny jobb inneber betydeleg mindre reising og overnatting heimanfrå. Når representanten har ei slik grunngjeving, må ein etter fylkesrådmannen si vurdering i stor grad vektleggje representanten si eiga vurdering og ønske. Fylkesrådmannen har basert på dette, kome til at kombinasjonen av Berge Stang sin arbeids- og familiesituasjon gir grunnlag for fritak frå vervet som medlem i fylkestinget.

Når det gjeld andre verv det er søkt om fritak for, finn fylkesrådmannen det godtgjort at fulltids leiande stilling ikkje let seg kombinere med desse verva, og at vilkåret for fritak er oppfylt.

Tidspunkt og lengd av fritak

Det følger av førearbeida (Prop. 46 L (2017-2018) s. 363 om kommunelova § 7-9 (2):

«Bestemmelsen klargjør at det er opp til kommunestyret å avgjøre hvor lang tid en fritakssøknad kan gis for. Fritak kan gis både for kortere og lengre tidsrom. Et fritak trenger ikke tidfestes til et konkret tidsrom, men kan gis for så lenge fritaksgrunnen foreligger. Slikt tidsubestemt fritak kan for eksempel være aktuelt dersom en kommunestyrerepresentant blir statsråd eller statssekretær.»

Når det gjeld frå kva tidspunkt fritaket skal gjelde, vil fylkesrådmannen streke under at det er omsynet til den folkevalde som søker om fritak som er relevant etter lova. Kontinuitet i det politiske arbeidet og omsynet til dei som skal tre inn i verv er ikkje moment som er relevante etter førearbeida. Fylkesrådmannen vil difor rå til at søknaden vert innvilga først frå tidspunktet Berge Stang trer til i ny stilling, altså 1. oktober 2021.

Det er vidare eit spørsmål om fritaket skal vere midlertidig (så lenge Berge Stang har stillinga ho skal tre til i) eller varig ut valperioden. Førearbeida har stilt opp ein situasjon der ein kommunestyremedlem blir statsråd eller statssekretær som eit døme på når tidsubestemt fritak er aktuelt. Eit slikt høve skil seg frå høve der ein folkevald trer til i ein meir føreseieleg (med omsyn til tidsaspektet) sivil jobb. I Bernt sin lovkommentar til gamal kommunelov heiter det:

«Hva som er «et kortere tidsrom» er det innenfor vide rammer opp til kommunestyret eller fylkestinget å avgjøre. Poenget med denne formuleringen er å fremheve at det må være adgang til å avslå en slik søknad om midlertidig fritak i en situasjon hvor dette betyr et sjenerende avbrudd i arbeidet i vedkommende organ, fordi man i en lengre periode må basere seg på møtende vararepresentanter, som så i sin tur må tre til side når vedkommende medlem kommer tilbake. Her vil vedkommende folkevalgte organ kunne avslå søknaden om tidsbegrenset fritak og henvise søkeren til å søke om fritak for resten av perioden i stedet, selv om han eller hun ville kunne fungere i vervet igjen etter en viss tid.»

Fylkesrådmannen har på bakgrunn av førearbeida og Bernt sin lovkommentar kome til at det i føreliggjande høve ikkje er å rå til at det vert innvilga midlertidig fritak. Berge Stang har stadfesta at ho subsidiært søker om varig fritak ut valperioden. Fylkesrådmannen rår til at fylkestinget i dette høve gir varig fritak frå verva, frå 1. oktober 2021 og ut valperioden.

Ny medlem til fylkestinget

Av kommunelova § 7-10 (3) følger:

«Hvis medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget trer endelig ut, og de er valgt ved forholdsvalg, skal varamedlemmer fra samme liste tre inn i deres sted i den nummerordenen varamedlemmene er valgt.»

Dette inneber at første varamedlem til Venstre sin liste over varamedlem til fylkestinget, Geir Kjell Andersland, automatisk rykker opp som medlem.

Ny medlem til fylkesutvalet, finansutvalet, fylkesvalstyret og hovudutval for næring, samt varamedlem til valnemnda og Vestlandsrådet

Av kommunelova § 7-10 (4) følger:

«Hvis et medlem eller varamedlem av et annet folkevalgt organ enn kommunestyre, fylkesting, kommunestyrekomité eller fylkestingskomité trer endelig ut, skal det velges et nytt medlem eller varamedlem. Det nye medlemmet skal velges fra den samme gruppen som det uttreddende medlemmet tilhørte. Hvis dette vil føre til at ett kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av medlemmene i organet, skal det, hvis det er mulig, velges et nytt medlem fra det underrepresenterte kjønn.»

Av kommunelova § 7-10 (7) følger:

«Ved nyvalg etter fjerde ledd og suppleringsvalg etter sjette ledd kan gruppen selv foreslå hvem som skal velges. Gruppen informerer deretter kommunestyret, formannskapet, fylkestinget eller fylkesutvalget, som velger den foreslåtte kandidaten hvis de lovbestemte vilkårene er oppfylt. Ved nyvalg etter fjerde ledd rykker det nye medlemmet eller varamedlemmet inn på den ledige plassen. Ved suppleringsvalg etter sjette ledd skal det nyvalgte varamedlemmet plasseres nederst på listen over varamedlemmer.»

I dette høve skal det gjerast nyval etter fjerde ledd. Gruppa (Sp) foreslår val av ny medlem og varamedlem som rykker inn på ledige plassar etter Berge Stang. Når det gjeld medlem til fylkesutvalet, finansutvalet og fylkesvalstyret skal medlemene her vere personsamanfallande i tråd med respektive reglement for desse organa.

Når det gjeld val av varamedlem til Vestlandsrådet, står Berge Stang som første varamedlem til MDG sin medlem. Formelt utgjør MDG og V då ein gruppe, og forslag til ny varamedlem skal kome frå gruppa.

Konklusjon

Fylkesrådmannen har kome til at vilkåra for varig fritak frå Berge Stang sine verv som folkevald er oppfylt. Fritak gis først frå tidspunktet Berge Stang trer til i ny jobb 1. oktober 2021. Geir Kjell Andersland rykker automatisk opp som medlem i fylkestinget. For val av ny medlem og varamedlem til andre ledige verv, må Venstre kome med forslag til val. For val av ny varamedlem til Vestlandsrådet, må gruppa Venstre og MDG kome med forslag til val.